

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1/2 an fl. 10; pe 1/4
an fl. 5; pe 1/2 de an
fl. 2-5/20; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminică pe
an fl. 2. —

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE:
a) și fir garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Puncte de orientare

pentru

congresul național bisericesc.

I.

În luna lui Iunie anul curent s'au implinit 25 de ani de la moartea arhiepiscopului și Metropolitului Andrei bar. de Șaguna. Și tot în anul acesta, cu 4 luni mai târziu, a urmat moartea Arhiepiscopului și Metropolitului Miron Romanul, succesorul lui.

Meditând asupra acestei coincidențe tainice, trebuie să admitem, că era o dispozițiune a providenței, ca atunci, când biserica Metropoliei române ort. din Ungaria și Transilvania sărbătorește aniversarea a 25-a de la moartea marelui Metropolit Andrei, să reamintim activitatea și faptele lui mărețe, — să ni-se deie privilegiul, prin moartea Metropolitului Miron, să o dare de seamă despre starea bisericii naționale autonome în cești din urmă 25, respective 24 de ani ai arhiepiscopiei acestuia.

Metropolitul Șaguna ni-a lăsat cea mai frumoasă moștenire ce poate lăsa un părinte fiilor sei.

Biserica română ort., robita unei ierarhii străine, el a redat-o liberă și independentă națiunii sale, reînfrânt vechia ei Metropolie și dându-i cea mai frumoasă constituțiune la „statutul organic“.

În cuvântul cu care a deschis primul congres național bisericesc la 1868 Metropolitul Șaguna zicea:

„Astăzi, când s'a venit Tîe noule Ierusalime! cardși lumina, și mîrirea Domnului preste tine a răsărit — depun cu deservită odihnă sufletească toată competența legislativă și administrativă în mâinile congresului present și ale celor viitoare congrese...“

„De astăzi încolo depun și responsabilitatea pentru ulterioara soartă a bisericii în mâinile acestui congres și a celor viitoare...“

Să cuvîne, suntem chiar datori, a cerceta să vedem cum a fost guvernată biserica de la moartea Metropolitului Șaguna până la încetarea din viață a Metropolitului Miron?

Acum, mai ales, când ne găsim în pragul alegerii de Metropolit, e neapărată trebuința să ne facem bilanțul capitalului nostru constituțional, să-i constatăm activele și pasivele, să vedem ce dobânzi am realizat și ce pierderi am avut, pentru-ca să ne știm orienta în privința gestiunii viitoare.

Și, dacă am înaintat pe terenul bisericesc, al cui este meritul, ori demeritul dacă vom fi stagnat sau decăzut?

O cercetare conștientioasă în direcția aceasta ni se impune din punctul de privire al culturii naționale și religioase, căci înaintarea bisericii române este înaintarea națiunii și decăderea ei decăderea națiunii în general ori particular.

Șaguna a dat bisericii sale cea mai genială organizațiune pentru a-și

urmări și îndeplini menirea sa culturală și civilisatorică în societatea modernă. Ea cuprinde toate resorturile vieții spirituale și materiale ale societății religioase, unind ca într'un manunchiu toate elementele constitutive ale bisericii, cler și popor, într'o comună și armonică lucrare pentru atingerea scopului înalt al bisericii: cultura și civilizațiunea creștină!

Dar Șaguna ni-a dat și mijloace speciale de progres și cultură: capitalul intelectual depus în operele sale literale, și capitalul material cuprins în realități, fonduri și fundațiuni create de dînsul în viață, plus 300.000 fl. lăsați prin testament bisericii sale.

Lăsând altora sarcina de a cerceta starea capitalului material, finanțele arhiepiscopiei, eu voi rămîne pe terenul propriu bisericesc, la capitalul intelectual, să-i vedem circulațiunea, revirimentul moral și cultural în viața poporului pe un pătrar de veac de la moartea lui Șaguna.

Oprindu-mă aci și privind îndărăt asupra trecutului de 25 ani, cu adîncă durere sufletească constatăm realitatea înfrîntătoare, că afară de câteva indeletniciri, de la moartea lui Șaguna, la Sibiu nu s'a produs nimic de valoare pe terenul literar. Nu s'a întemeiat nici o instituțiune nouă culturală, și nu s'a făcut nici o îmbunătățire reală în celea vechi existente. Ba, din protivă, egoismul personal, luând predominarea în locul ideilor generoase și filantropice ale Marelui Andrei, a pus stavilă ori-cărui avînt nobil și progres în viața religioasă bisericească.

În ordinea morală: s'a turburat liniștea și pacea internă a bisericii. Despotismul ierarhiei sârbești în biserica autonomă-constituțională s'a înlocuit prin autoritarismul și dictatura personală. În locul guvernamentului constituțional, ne pomenirăm cu un guvernament oligarhic în biserica; câteva persoane agreate ori rude Metropolitului sau Episcopului, impunînd voința lor drept ordin și lege față cu obștea bisericească.

Jignit astfel în libertatea sa creștinească, jignit în exercițiul dreptului constituțional în biserică, unde numai legea morală trebuie să stăpînească, poporul se vede silit a-și căuta în anumite cazuri pacea și mângăierea sufletului, ori trecînd la altă biserică, cum au făcut poporenii din Dobra, ori formînd sectă în biserică, ca așa numiții „nazareni“ în diecesa Aradului.

Aceste simptoame primejdioase pentru biserică, ori-cît s'ar sili cineva să le explice prin circumstanțe exterioare, ele sunt incontestabil urmările administrațiunii interne a bisericii, care ajunsă în mâinile unor ambițioși, fără aptitudini și idealuri mai înalte, ea a fost îndreptată ca un mijloc pentru scopuri și interese personale, străine de spiritul bisericii și al evangheliei lui Christos“.

Un deputat congresual.

O ESPLICARE E NECESARĂ! „Unirea“ serie, ear' „Telegraful Român“ reproduce între altele:

„Nici nu ne așteptam noi la alt ceva, suntem dedați a fi nebăgați în samă și a fi folosiți pururea de instrumente. Așa am fost folosiți de instrumente în cele politice și naționale, așa în cele bisericești.“

„Am fost folosiți de instrumente în 1848 în contra Maghiarilor, ear' la 1700 în contra Calvinilor.“

Cum să înțelegem aceasta? La 1848 și apoi chiar mai târziu, când prin influința de cara se bucura la Curte, marele Șaguna a săvîrșit atâtea lucruri neperitoare, fost-a el un simplu instrument?

Și cam care ar fi fost avantajele, dacă Românii țineau în veacul trecut cu Rákoczy, ear' de la 1848 încoace cu Kossuth?

În contra obstrucționismului comitatele continua a se manifesta. Adică vorba vine: manifestările sunt comandate de guvern, pentru a potoli — crede el — pe oposanți, Acestia însă nu desarmează.

La 12 c. și-a convocat și Tisza Kálmán garda la Oradea, unde a ținut o vorbire violentă contra obstrucționistilor, de-și în Ungaria el este tatăl obstrucționismului. La 1872 prin obstrucționism el a făcut adică să cadă guvernul Lónyay.

Au mai manifestat în contra obstrucționismului municipiile comitatelor Bichiș și Solnoc-Dobăca.

Lupta în comitate.

Azi au început alegerile pentru congregația comitatensă. După știrile ce avem, pretutindeni lupta are să fie înverșunată. Românii își adună toate forțele în fața nemai pomenitelor presiuni administrative.

În urma apelatei fișpanului comitatului Arad, ministrul de interne a dispus nimicirea hotărîrii a duse în congregația de acum o lună, și anume: 1) plata slujbașilor comitatensi să se urce, ear' 2) în afacerea Krivány (unde în urma luptei Românilor propunerea fișpănească a căzut) să se aducă o nouă hotărîre.

D. G. Pop de Basesci a convocat 14 Noemvrie la Zelau pe membrii clubului român pentru: 1) reorganizarea clubului, și 2) alegerea membrilor în comitet.

Vrednicul preot român Dl Ioan Sfîrcociu din Viszág a fost ales membru comitatens în 9 Noemvrie a. c. de către alegătorii din comunele: Scăiuș, Drăgomirești, Remetea-Pogonici și Visag. Alegătorii au fost bine reprezentați și în frunte cu preoții și învățătorii lor.

Alegeri de deputați congresuali.

Dăm în cele următoare rezultatul alegerilor de deputați congresuali, întemplate în cercurile preoțești din arhiepiscopie și anume:

În cercul I Sibiu: Dr. Remus Rosca, di rector seminarial, contra-candidat Zach. Boiu, asesor consist. Sibiu. În cercul II Alba-Iulia: Sergiu Medean, prot. Sebeșul săsesc, contra-candidat Ioan Droc, prot. Mercurea.

În cerc. III Deva: Tit V. Gheaja prot. Hațeg, contra-candidat Vasile Domșa prot. Orăștie;

În cerc. IV Ilia: Adv. Pécuararu, adm. prot. Dobra, — contra-candidat Gerasim Sêrbu prof. Caransebeș.

În cerc V Abrud: Romul Furduiu, prot. Cămpeni, contracandidat Petru Popovici, prot. Abrud.

În cerc. VI Cluj: Pavel Roșca, prot. Unguraș; contra-candidat Nicolae Cristea, as. cons. Sibiu.

În cerc. VII. Dej: Teodor Herman, prot. Deș.

În cerc. VIII Mediaș: Zach. Boiu, as. cons. Sibiu.

În cerc. IX Brașov: Dem. Coltofean, prot. Treiscaune; contra-candidat Vasile Voina, prot. on. Brașov, și

În cerc. X Făg raș: Iuliu Dan, prot. on. Zernești.

Concesiuni Cehilor.

La 20 Octomvrie a. c. deputații cehi în parlamentul austriac au prezentat contelui Thun 32 postulate, de la îndeplinirea cărora fac dependent spriginul lor de dat guvernului. Postulatele acestea n'au fost nicăeri publicate, numai din când în când răsare câte unul la ocazie dată. Atîta se știe, că printre ele se află și înființarea de școli superioare cehi (polytehnica și universitatea, în capitala Moraviei, Bërno (Brünn).

O dorință d'acestea li-s'a implinit. Foaia oficială din Viena publică prealnalul decret, prin care se sistemizează o polytehnică cehă în Moravia (nu e spus: oare în Bërno ori Olomouț (Olmütz), și se îndrumă guvernul a pune în bugetul statului pe 1899 prima rată, anume 100.000 fl, spre acest scop.

Correspondentul din Viena al lui „Nár. Listy“ spune, că nu e departe vremea, când se va sistemisa și universitate cehă în Moravia.

Correspondențe.

(Adunare învățătorească) În 3 Noemvrie st. n. s'a ținut adunarea filială de toamnă din tractul protopopesc T. Sărăudu, în comuna Hotoanu.

La 9 oare dimineața corpul învățătoreac s'a adunat la școală, de unde în corpore a mers la biserică — ascultînd sfînta misă și melodiile frumoase ale cîntărilor, executate de tineretul local și de unii școlari mai esperți, condus fiind de tînărul și bravul învățător Constantin Albu. După finirea misei cu toții s'au adunat la școală — așteptînd pe dl president Demetriu Corolianu, protopop tractual. — Sosind dl president deschide adunarea prin o vorbire însuflețitoare și îmbucurătoare.

Constatându-se membrii prezenți și absenți, s'a aflat că numai unul lipsește, dar' cu scusă fundată, — ceea-ce poate fi numai bucurie, deoarece-ce corpul didactic și face destul chemării.

S'au început prelegerile de probă ș. a. mai întîiu din Scriptologie sunetul ti, — apoi din Geometrie măsurile de luugime, după finirea cărora coplii s'au dimis acasă, urmînd numai decăt conform planului critica prelegerii.

Criticare a fost puțină, deoarece ce s'a observat un zel energic în proaprunere — primindu-se propunerea de foarte bună.

S'a cetit și verificat protocolul adunării trecute, apoi s'a ales o comisie de 3 membri pe lângă președinte — vice-președinte și notar, pentru gratularea Reverendisimului Domn Vicariu al Silvaniei A. Barbuțovici, — (carele e totodată și președintele Reuniunii învățătorilor români Selăgeni) cu ocaziunea jubileului de 25 ani — ce îl va serba în anul acesta.

În fine Rev. D. președinte al adunării prin o vorbire acomodată timpului, mulțamește corpului învățătoresc, pentru ținuta serioasă, pentru zelul și nisuița față de reuniune, și între strigătele membrilor de „să trăiască” închide adunarea la 2 oare 3 minute după amiază.

Cealalul Român la 10 Nov. st. n. 1898.

Iosif Cosmău

notariul și casariul reuniunii filiale.

*

(Inmormântarea unui român brav.)

Mihail Băiașu, comersant în loc, președintele reuniunii de lectură, membru în comitetul parohial reprezentant comunal și virilist, a răposat Duminecă, d. a. în 25 Octomvrie st. v. în etate de 62 ani.

Rămășițele mortuare ale neuitatului defunct s'au depus spre vecinicul repaus, Marți, în 27 c. la 3 oare p. m. în cimiteriul gr.-or.

Ceremonia funebrelă a săvârșit-o dl protopop Mihail Popovici, cu asistența preoților Pavel Magdescu și Ioan Pepa din Mehadia, și învățătorul local.

Prohodul s'a ținut în biserică, la care a asistat un public foarte numeros din toate părțile societății.

Tot aci, dl protopresbiter Mihail Popovici, ținut un panegiric prin care a arătat faptele frumoase săvârșite de acest bărbat valoros, precum și meritele sale eluptate atât ca tată de familie, cât și ca comersant de frunte, apoi ca fost președinte și mai la urmă ca membru al comitetului parohial, în tot locul a dezvoltat un viu interes, căci pururea a stat în capul trebilor, apărând cu un zel și abnegațiune interesele mai cu seamă ale bisericii și școlii noastre.

A mai lucrat neuitatul nostru Mih. Băiașu și în alte direcțiuni de binefaceri, prin cari și-a eternizat numele în comuna noastră bisericească, căci cu ocaziunea reconstruirii turnului bisericii noastre, pe lângă o contribuție benevolă de 75 fl. a mai donat un clopot în valoare de 500 fl., și anul acesta la îndemnul său, dnl Canidachy contribuie pentru renovarea cimiteriului suma considerabilă de 1200 fl. v. a.

Ca președinte al reuniunii de lectură a

fost înima aceleia, dezvoltând în continuu mare interes, fiind un adevărat și prea bun român, căci pe când reuniunea nu era în stare a plăti chiria unui local, dînsul a pus la dispozițiunea membrilor cancelaria sa în 3 ani d'arândul.

Conductul a fost impositant. Carul funebru a fost tras de 4 cai negri, pe care atormau o mulțime de cununi naturale și artificiale, dintre cari cele mai multe au fost aranjate și pe alt pedestal făcut spre acest scop și purtat de 4 feciori de prăvălie.

În cimiteriul dl Petru Calciunariu, ținut o cuvântare în numele reuniunii de lectură.

Fie-i țărina ușoară și memoria între noi neuitată!

Intristatul recunoscător.

Orșova, la 10 Noembrie 1898.

Traian Hențu.

tuv român.

Afacerea părintelui Vățianu, sau catilinarismul în școală.

Urmare.

În 26 Sept. (8 Oct.) cercetarea s'a continuat, dar' acuzatorii văzând că și numai prin fasiunile de până aci s'a spulberat toată acuzarea lor, — nu s'au mai prezentat, ear' preotul Vățianu deși acum prin însuși aceste fasiuni era desculpat, el a cerut ascultarea martorilor.

Comisarul a ascultat pe preotul Gavril Bodea și diaconul Ioan Georgia ca martori, Ambi au fasonat unisono, că în ziua liturghiei și parastasului celebrat pentru Înălțarea Elisavetei au mers la biserică înainte de 9 ore și deja atunci aflaseră în altar pe preotul Vățianu, care era la rîndul săptămânii de slujbă, și din biserică n'a eșit până la 11 și jum. ore, când și ceilalți preoți conditurgistori cu dînsul. Numai după sosirea lor în biserică s'au tras clopotele și adevă: prima oară unul, a doua oară unul și a treia oară toate. Luminele s'au aprins după a doua trăsătură de clopot.

Așadar prin martori s'a adevărit și aceea, că preotul Vățianu când Zsurkán și soții au auzit tragerea unui clopot ori a mai multora, ori la aprinderea luminilor, — dînsul n'a fost și nici n'a putut fi prin curtea bisericii să stea preste tot de vorbă cu băieții, ci a fost în altariu, unde se îmbracă cu ceilalți preoți liturgistori.

4. A patra investigație s'a făcut printr'o anchetă de trei exmisi de scaunul școlar, care citase înainte sa și pe părintele

Vățianu. Părintele Vățianu conștiu de drepturile sale și de autonomia bisericii sale, declară acestei anchete, că dînsul ca preot și catechet stă numai sub disciplină bisericească, prin urmare nu cunoaște altfel de for disciplinar asupra d sale, nu se supune anchetei unilaterale și nici nu subserie protocolul lor. O singură declarație le face și adevă, că din întreg faptul imputat nu e nici un cuvânt adevărat, precum a constat o cercetarea consistorială. Cu atîta a lăsat ancheta orășenească la chipuri, ca să-și facă treboara cu copiii.

Că ce va fi luat la protocol cu copiii nu se știe, decât că aceasta comisiune constatând netemeinicia acuzei propune scaunului școlar sistarea cauzei.

Bine înțeles acești 3 membri sunt cari au atacat mai vehement în comisiunea școlară, când s'a ordonat cercetarea, nu numai pe părintele Vățianu, ci și pe primarul Salacz, carele n'a intrat în apele lor. Acum primarul are satisfacția că chiar vomicoșii de odinioară să vină și să confirme ce li-a zis în ședința deschisă și adevă: „fényesen ki fog derülni ártatlansága”.

Judecata lor.

Joi, în 27 Octomvrie s'a întrunit apoi scaunul școlar care a adus urmatorul deciz:

Nr. 290 și 294 / 79 și 88. — Se ceteste raportul comisiunii exmisi prin conculusul Nr. 290/79 1898 din ședința scaunului școlar ținută la 29 Sept. a. c., care a efectuat investigația ordonată în urma arătării făcute de corpul didactic al școlii elementare de băieți din strada Kossuth, din incidentul de la 17 Sept. a. c. dintre școlarii de acolo de religiunea gr.-or. rom. și catechetul gr.-or. rom. Traian Vățianu, — cu privire la ce propune, că urmărirea mai departe în această cauză să se sisteze. — Conculs. După raportul comisiunii, care a efectuat investigația ordonată cu conculsul nostru Nr. 290/79 1898 în urma denunțării făcute de corpul didactic al școlii elementare de băieți din strada Kossuth, din incidentul de la 17 Sept. a. c. dintre școlarii de acolo de religiunea gr.-or. română și catechetul gr.-or. român Traian Vățianu și după protocolul de investigație, școlarii nu știu anumi atari martori, cari acel incident l'ar fi auzit sau i-ar fi fost martori oculari, ear' din fasiunile depuse de școlarii nu s'a putut adevări, că la îndrumarea catechetului Traian Vățianu s'ar fi întemplat atacarea celor trei școlarii veniți în curtea bisericii gr.-or. române din loc cu ocaziunea serviciului divin ținut în ziua pomenitei festivități de doliu, — pentru purtarea insigniului treicolor național învilit în doliu, — depunerea sau ruperea acestuia; — de altă

parte, după ce din acele investigații ținute în această cauză și din partea poliției, transpuse scaunului școlar, de asemenea aceea se învederează, că incidentul de sub întrebare n'a fost alceva, de cât petulanță comisă de copii, astfel preotul și catechetul Traian Vățianu fără ori-ce basă a devenit prezentat ca autor al aceluia, deci raportul comisiunii exmisi îl luăm la cunoștință și amăsurați propunerii sale prin această sistem urmărirea mai departe. — În urma acestuia, rugăm pe Il. Sa dl episcop gr.-or. român, ca față de catechetul Traian Vățianu, ne subversând mai mult nici un fel de excepționare, să binevoască a dispune în privința ținerei oarelor de instrucțiune din religiune. — Ear' deoarece corpul didactic al școlii mixte elem. comunale orășenească din strada Ujtelep din incidentul sus atins în ședința sa ținută în 22 Sept. a. c. prin conculsul său Nr. 16 pășind incompetența contra catechetului Traian Vățianu, pentru faptul imputat lui osândindu-l a declarat, că cu dînsul sub un acoperământ nu înstrucează și acest conculs al său l'a trimis în scris lui Traian Vățianu; în contra acestui conculs vatemător Traian Vățianu, insinuând gravamen la scaunul școlar a recurs pentru satisfacție; drept aceasta pe baza rezultatului cercetării terminate acum, aceea procedare a corpului didactic de la școala Ujtelep, prin care pe numitul catechet fără deșnici o ascultare și neașteptat rezultatul cercetării, cu ingerință în jurisdicțiune: scaunului școlar, incompetent și numai l'a judecat, ei conculsul său referitor la aceasta l'a și dat în scris, — e desaproabăm și-l facem atent, ca pe viața la obvenirea casurilor asemenea, să se ferească de transgresiune a jurisdicțiunii sale și de ingerințe necompetente. — Despre aceasta se încunoștințează episcopul gr.-or. român din Arad prin rescript, — corpul didactic al școlii elem. din strada Kossuth și din Ujtelep, și catechetul gr.-or. român, Traian Vățianu, prin extras.

Dat din ședința ordinară lunară a scaunului școlar din cetatea lib. reg. din Arad ținută în 27 Octomvrie 1898.

(L. S.)

Sulacz m. p., Aurel Bonts, m. p., consilier reg. notarul scaunului școlar președ. scaun. școl.

Bată ei! cum sub titlul umanismului, cresc puși de ianiciari, cu cari dint'un nevinovat joc copilăresc „de Kopfmühen” urzesc atentatul contra casei domnitoare și a țerii. Aceasta e rostul instituțiilor umanitare cu „vallás és nemzetiség küllömbözéséért” pentru cari în Arad bunăoară ostensec mai des damele și duc sute de fiorini din busunarele române, pe costime,

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“

„Zarandul și Munții-Apuseni“.

Acesta este titlul unui op voluminos, editura autorului, a dlui Silvestru Moldovan publicist în Sibiu.

E una din puținele cărți de valoare ce au apărut la noi în acești din urmă ani. O descriere amănunțită, fidelă și cât se poate de pitorească a celor mai frumoase plaiuri locuite de Români. O urmare la o pul „Țeara noastră” scris de confratele nostru mai anii trecuți. O carte cu atât mai de valoare, cu cât autorul nu se mărginește numai la descrierea geografică a locurilor ce a vizitat, ci face și istorie, așa că scrierile sale apar ca un admirabil curs istoric asupra eroilor noștri naționali, asupra Moșilor sintetizați prin Horea și Iancu, ear' Moștelor d'asemenea le dedica pagini călduroase. Descrie vieța, portul, obiceiurile și toate însușirile bune ale acestei populațiuni harnice, nelăsând însă uitării nici slăbiciunile, pe cari le combate cu o dăruioasă dragoste.

În carte sunt întreprinse și multe gravuri, foarte bine reușite, reprezentând lo-

curi mai cunoscute din munți și tipuri de ale Moșilor.

Indemnăm pe toții Românii să-și procure această carte, care e o lectură nu numai instructivă, dar' totodată și educativă, deoarece fiecare pagină a sa este inspirată de o caldă dragoste către neam și către dealurile și văile cari adăpostesc fără îndoeală, pe cei mai viteji și mai interesați Români.

Cartea confratelui nostru este totdeodată o adevărată apoteosă Zarandului, a comitatului care odinioară fusese cuibul celor mai clasici naționaliști.

Trimitem autorului sincere felicitări.

ALEXANDRE DUMAS

0 NOAPTE ÎN FLORENȚA

SUB

ALEXANDRU DE MEDICIS

IV.

Bargello

Bargello, vast edificiu zidit de Arnolfo di Lapo pentru a servi, în același timp, ca tribunal criminal și ca închisoare, și pe zidu-

rile cărui s'a descoperit în timpul din urmă un portret a lui Dante, făcut de Giotto, este și astăzi încă, cu scara sa gingoșă păzită în totdeauna de un leu, e unul din monumentele Florenței cari amintesc cu măreție și originalitate vremurile Ingrozi-toare, în cari s'au petrecut atâtea evenimente.

La Bargello au fost conduși nu numai Filip Strozzi și fra Leonardo, dar' și Selvaggio Aldobrandini, care fuse adus rănit; Bernardo Corsini, care îl găzduise, și toți ceilalți patrioți, pe cari ducele îi socotise ca făcând parte din conspirațiunea îndreptată în contra sa, și la care ei participaseră — zicea el — dacă nu de fapt, cel puțin cu inima.

Toți au fost închiși în aceeași cameră largă și cu ferestrele zăbrănuite și cu zidurile încărcate cu inscripțiuni săpate de numărul martiri ai aceleiași cauze, și cari precedaseră pe eroii acestei povestiri.

În momentul când noi introducem pe lector în mijlocul acestor nobile victime ale tirăniei marelui duce, fra Leonardo e sprijinit de una din coloanele cari susțîn bolta; Strozzi stă jos; aproape de el Selvaggio Aldobrandini, culcat pe o bancă, are capul sprijinit pe o manta făcută sud, ceilalți încunjură pe Bernardo Corsini, urcat pe un scaun și ocupat să-și scrie numele său pe zid cu un cui vechiu.

— Ce faci tu acolo, Bernardo? întrebă călugărul.

— Tu vezi, părintele meu, răspuse Bernardo; scriu numele meu nedemn aproape

de acei ai martirilor cari m'au procedat jos, și cari m'așteaptă în cer.

— Și el trecu cuiul lui Vittorio de Pazzi. — La rëndul meu, zise Vittorio. Pe numele lui Crist, ultimul nostru prinț ales de națiune! Aceste ziduri vor fi într'o zi curtea de aur a Florenței. Tocmai, căta aceea a bētrānului Iacob de Pazzi, strămoșul meu, iată pe aceea a lui Jeron Savonarol; iată pe aceea a lui Nicolae Carducci, pe a lui Dante, pe a lui Castilooe...

Mărire Domnului, frumoasa gardă a fantomelor nobile trebuie să aibă drumul liber spre ceruri.

— Scrie pe al meu, Pazzi, strigă Selvaggio, scrie-l pe al meu între al tău și al lui Strozzi Trebut, ca posteritatea să știe că și eu am fost, și dacă zidul este prea tare, vino de ea dia sângele meu, pentru a-l scrie în loc de a-l grava... rana mea este încă proaspătă și vei pute lua dintr'însa. Scrie, scrie: Selvaggio Aldobrandini, mort pentru libertate!

— E rëndul tău, Strozzi, zise Vittorio după ce a gravat numele lui Selvaggio Aldobrandini dedesubtul numelui său. Și-ți întine aceea uneltă mizerabilă devenită în mâinile ilustrilor prizonieri... istorici.

Filip Strozzi luă cuiul și cu mâna ridicată scrie o sentință italiană, pe care noi încercăm să o redăm în aceste două versuri:

Păzește-mă de cari nu mă tem.

Și eu mă voi apăra de cei de cari mă tem.

Vittorio începă a rde.

incredute, ce se dovedesc ar fi acelea pretense instituții umanitare. Căci bine înțeles, diabolul rotat în afacerea Balázs, directorul orfelinatului, care umbla cu creșterea în curtea bisericii după copii grașulini.

Cine sunt agitatorii?

De la universitate înjos până la școala elementară, dascălii lor.

Aduceți-vă aminte de urgia Bahhusarilor de pe vremurile absolutismului? Da, erau napraznic Bahhusarii în împlinirea rolului lor polițist, dar ei au tăbărit asupra bărbatilor, au făcut agentura politică în stat.

Sunt mai puțin napraznici acești husari ai lui Wlassics, cari din școală au făcut legăr politic?

Eată-vă în toată golăciunea voastră. Voi sunteți agitatorii și conspiratorii de profesie. Voi sămănați războiul civil în școală. Și nu știți că cine seamănă vânt seceră vifor?

Vifor voiți dar voi! Acesta este patriotismul vostru?

Ați zis că e monstruoasă instituția catechisării obligatoare. Și catilinarismul pedagogic, care notează și desighează unul câte unul dintre micii și marii noștri, elevii și profesorii, nu e o instituție monstruoasă? E pentru voi patriotism.

Un nou cap. De vi se pregătește în istoria civilizației, și acela cu partea titlului? Pedagogia catilinară din Ungaria.

Venerabile consistor, fă-ți datorința!

Agitația și conjurația corpului învățătoresc contra tot ce e românesc și creștinesc e construită. Dacă e că autoritatea noastră biserică n'a căzut în somnambulism, ridică-și capul până la treptele tronului și și-l pună pentru sufletele cele scumpe ale credincioșilor, căci așa i-a rânduit Dumnezeu.

Venerabile consistor, fă-ți datorința!

U—ș.

NOUȚĂȚI

Arad, 14 Noembrie n. 1898.

Serata de Sâmbătă aranjată de tinerimea română cultă din Arad în sala dela „Vas“ a reușit nu se poate mai bine. A participat întreaga societate aradană și în tot decursul seara a domnit o animație familiară. Corul dirijat de dl Lugojan a debutat cu un succes care a stors apăsate entusiaste auditoriului. A cântat „Hra Dobrogei“, „Plugarul“ și „Imnul Unirei“, cari la cererea stăruitoare a publicului au trebuit să fie bisate. Eată și numele damelor cari fac parte din cor: dsoarele An-

— Sfatul e bun, zise el, dar când este dat de zidurile unei închisori, are defectul de a sosi cam târziu.

Ceialți urmară a-și inscrie numele.

În acest moment apărură unul din cunoscuții închiziției de Stat.

— S'a întors Filip Strozzi de la interogator? Intrebă el.

— Da; cine întreabă de dînsul? răspunse Strozzi.

— O tinăra fată care are autorisarea de a petrece o jumătate de oară cu dînsul, răspunse noul venit

— O fată tânără; zise Strozzi mirat. De ce n'ar fi cel puțin Luiza.

— Tocmai ea, tată, strigă din ușă fiica lui Strozzi.

— Atunci, vino, copilul meu, vino! zise Filip, deschizând brațele. Eu te-am ertat și sper că și ceialți te vor erta.

În urmă, de odată cuprins de toată dragostea părintească și stringend-o în brațele sale, cu groază:

— O copilul meu, exclamă el, mă faci să tremur... De la cine ai căpătat permisiunea de a mă vedea?

— Chiar de la ducele, răspunse Luiza.

— În ce mod ai obținut-o?

— M'am străduit s'o capăt.

— Și am auzit?

— La palat.

— La palat, la ducele?... replică Strozzi.

Ai fost tu la acest infam?... Fieca lui Strozzi la acest bastard al Medicilor!... O! Ași fi preferat să nu te mai revăd nici odată,

tonescu (Georgina), Beleş (Felicia) Telescu (Liviu) și dna Russu (Lucreția) la *sopran*, ear' *altiste* dsoarele David (Lucreția), Luca (Ana), Miclea (Hortensia) și Vuia (Dora) Început modest ca număr, dar e speranță că d'aici încolo numărul damelor cari se vor inscrie, să crească.

În decursul mesei dl profesor Proca a ținut o frumoasă vorbire despre însemnătatea muzicii în dezvoltarea culturală a popoarelor, stăruind îndeosebi asupra muzicii și cântării la Români. A urmat apoi dansul, care a ținut până la oarele 4 dimineața.

Alegerile orașenești. Eri au fost alegerile pentru municipiul Arad. În cercul I. s'a ales numai un creștin *ceialți toți Ovrei!* Și să mai zică Ungurii că aici e sufletul ungarismului, Golgotha lor sfântă!

Români s'au ales doi în cercul III.

Sistemul Bánffy se răsună. Cabinetul negru al stăpânirilor maghiare niciodată n'a fost așa de înflorit și dezvoltat ca sub actualul ministru-president. Dar eacă ce s'a dovedit: că există un cabinet negru neoficial peste cel oficial; căci s'a întâmplat acum câteva zile, că ministrul de comerț *Daniel* încremenit observă, că câteva persoane cu cari vorbi, știau de cuprinsul unei scrisori confidentiale, ce o primise de la *Bánffy*. Pornise deci imediat cercetare, mai întâiu în cancelăriile ministerului său; pe urmă predă rezultatul cercetării poliției, care este — zice — „pe urma reușitorilor“ și speră, că în curând va reuși a descoperi totul. Nainte cu sistemul cabinetelor negri, cu atât mai curând se va prăbuși regimul sistemelor.

Proces contra statului român. D-nii T. Maiorescu, C. Disescu și V. Lascăr au înaintat la tribunalul de Ilfov (București) acțiune pentru-ca pe calea procesului să silească guvernul român a plăti bisericii Sf. Nicolae din Brașov renta ce statul român a dat în trecut Eforiei școalelor din Brașov.

Hymen. Dl Iosif David, conducător al cărții funduare din Panciova, și-a fidațat de fidoare soție pe dragălașa d-soară Aurora, fiica preotului gr.ort. rom. Dimitrie Popoviciu din Budinți. Felicitările noastre!

Scurt, dar cuprinzător. Cetim în „U-nirea“:

„Din diecesa Lugosului. P. S. Sa epis-

de cât să te revăd cu această condiție... Pleacă, pleacă!... Și înlătură pe fiica sa.

— Strozzi, fi om..., zise fra Leonardo primind pe tinăra fată între brațele sale.

Dar' bătrânul se sculă, și în timp ce nevinoșta copilă îl privea cuprinsă de mirare și de groază:

— Ea a fost la dînsul... zise el înfigându-și mâinile în păr. Ea a intrat în această cavernă de destrăbălare, în acea sălaş de stricăciune!... Și cu câți ani de nevinovăție ai plătit tu permisia de a mă vedea o jumătate de oră? Spune, Luiza, spune.

— Tată, răspunse tinăra fată cu o gingășie umilă, D-zeu știe că eu nu merit aceea ce-mi spui. De alt-fel, nu eram singură; Lorenzo era lângă duce, Lorenzo nu ne-a părăsit.

— Așa dar', Luiza, nici o condiție murdară?

— Nimic, tată, nimic, o jur pe onoarea familiei! M'am aruncat la picioarele sale și am cerut să te văd. Au schimbă câteva vorbe încet, Lorenzo și el; apoi ducele a semnat o hârtie, mi a dat o, și am eșit fără a avea să roșesc de alt-ceva de cât doară de privirea sa.

(Va urma).

copul Dr. Demetriu Radu a chirotonit în 23 Oct. într-un preot pe clericul *Nicolae Muntean* și l'a dispus de *administrator parohial* în *Dobra*, lăsându-l totodată și în oficiul de catichet la școala din Deva*.

Teatrul român de diletanți în Brașov. Aflăm—scrie „Gazeta“—că Joi, în 10 (24) Noembrie c., se va da în sala redutei orașenești din loc un teatru român de diletanți. Se vor reprezenta două piese teatrale, după care va urma petrecere cu dans. Vor juca domni și dame din societatea aleasă a orașului nostru, cari având în vedere dorința atât de des exprimată, de a veni în ajutorul poporului nostru de la sate prin înființarea de biblioteci populare, au binevoit a lua asupra domniilor sarcina de a da o reprezentațiune teatrală în acest scop. Suntem siguri, că mai ales Români din orașul Brașov și împrejurime vor saluta cu bucurie această nobilă întreprindere, numai pentru-că prin ea, cum sperăm, se inițiază o mișcare îmbucurătoare și mult dorită în viața noastră socială, ei și pentru nobilul scop, ce diletanții l'au avut în vedere când s'au hotărât a da această reprezentațiune.

Danezii în Prusia. Din Berlin se scriu lui „P. Lloyd“ următoarele: de câțiva vreme se întâmplă adese expulsări ale supușilor danezi din Slesvig de Nord, fapt la care se procedează cu asprimea neobicinuită. Măsura aceasta atinge nu numai pe oameni și copiii lor; ear' răstimp pentru părăsirea țării nu este mai mare de cât 24 oare. În toată Danemarca e mare emoțiune, din cauză că o femeie văduvă cu copilul ei muribund a fost dusă într-o căruță peste graniță, ear' copilul nu mult după aceea a murit pe teritoriul danez. Agricultorii germani din Slesvig de Nord sufer mult din cauza acestor expulsări.

Slavi în Germania. Direcțiunea poliției din Breslau a provocat pe supușii austriaci de orice naționalitate slavă a părăsi *Silezia* prusiacă în răstimp de două săptămâni. Motiul pentru ce ia această măsură nu e indicat nicăeri.

Hoți îndrăzneți. Pe pușta Mátéháza de lângă orașul Baja s'a întâmplat zilele trecute o hoție foarte îndrăznească. Doi oameni, cari după esterul păreau a fi păstori, au intrat în măjeriștea de acolo și au provocat pe femeile arăndașilor să le predeie toată merindea câtă o au. Femeile s'au înfricat și li-au predat totul ce aveau de rëndul merindei. După aceea cei doi hoți s'au dus la grajduri și acolo au provocat pe biriiși să le deie toate hainele ce le aveau. Cu toate că hoții erau numai doi, ear' biriișii erau *opt inși*, acestia fără nini o vorbă au îndeplinit cerera hoților. Unul singur dintre ei s'a opus, dar' pe acesta hoții l'au ucis numai de cât. După ce au desbrăcat pe tândănele de biriiși de toate hainele și s'au depărțat, promițând că nu preste mult vor veni să de binețe și stăpânului moșiei, pe care de astădată nu'l aflaseră a casă. Planul acesta însă nu și-l'au putut îndeplini, fiind-că în răstimp au fost prinși de gendarmi, și puși la răcoare. Indrăzneții hoți se chiamă Pero Ferdak și Nicola Mihailovici.

Nenorocire pe calea ferată. În apropiere de Nograd-Kövesd s'a întâmplat zilele trecute o mare nenorocire pe calea ferată. Trenul ce venia de către Nograd-Kövesd s'a ciocnit cu un tren de povară, care înainta spre Nograd-Kövesd, venind de la Beeske. Ciocnirea a fost atât de puternică, în cât locomotiva și câteva vagoane de la trenul de persoane s'au sfărmat în bucăți. S'a întâmplat și moarte de om. *Cinci oameni au murit momentan*, anume: Stefan Puskeby, econom, tată al 3 copii, caruia roata locomotivei i'a smuls capul, cum smulgi unui porumbel; Paul *Lajtos*, econom, tată al 3 copii, caruia frâna i-s'a înfipt în piept și i-a spart inima; Ioan *Macișca*, econom, tată al unei copii, l'a frânt în bucăți plugul

pentru măturarea zăpezii; Alexandru *Blasko* econom, tată al 2 copii, roatele i-au rătăcit capul apoi i-l'au sfărmat așa de tare, cât nici nu s'a putut afla; în sfârșit Franțisc *Serfözö*, econom, tată al 8 copii, plugul de zăpadă i-a rupt șoldul. Patru au fost răniți de moarte, ear numărul celor cari au scăpat cu răni mai ușoare, nu se știe.

La școala superioară de fete gr.ort. română din Lugoj este de a se ocupa un post de învățătoare în termenul deschis de 4 sept. Salariul anual e: 600 fl. și locuință liberă. Competentele au de a-și aserterne rugările lor concursuale de *oficiului protopresbiterat din Lugoj*. Se recere atestat de calificățiune cu calculul „general-foacte bun“. Concurențele să dovedească prin atestat de botez, că sunt de religiuinea gr.ort. română.

Alegerile în România. Eri au fost în toate orașele din România alegerile pentru consiliile comunale și anume alegerile colegiului I. Mâne vor fi alegerile pentru colegiul II. După știrile din urmă, luptele trebuie că au fost înverșunate mai ales în orașele însemnate, în capitală, apoi la Iași, Galați, Plocești, Brăila și Craiova, unde opoziția și-a concentrat toate forțele. Până când punem ziarul sub presă nu ni-au sosit încă știri despre rezultatul alegerilor, cari se vor fi terminat numai noaptea târziu.

Inchisoarea lui Luccheni. După osândă de la 10 Nov. Luccheni a fost reconduc deocamdată în arestul preventiv. Când directorul închisoarei vorbi cu el despre osândă, încep să plângă înecat, spunând: „Acum s'a sfârșit! A sta pedepsit singur, este totuși ceva mai deștină cu care am putut fi lovit. Acum imi este totul, dar' totul indiferent. Ași dori cât se poate mai curând să mi încep osândă“. Luni 14 c., dimineața Luccheni a fost dus la temnița aceea, unde își va face osândă. Acolo, în suteranele ei, coborându-se pe 20 trepte, se află chiliala ce li este destinată lui Luccheni ca lăcaș până la moarte; ușa li este însemnată cu literă C. Această ușă îmbrăcată cu fer are sus câteva găuri pentru intrarea aerului; deschizându o însă, omul nu a intrat încă în chiliala însăși, ci într'un loc intermediar, larg cam de 1 metru; urmează apoi a doua ușă, tot atât de grea, cu câteva găuri în sus; aceasta este ușa nemijlocită a chiliei lui Luccheni. Ea n'are nici un fel de fereastă, întunec deservit domnește în ea; nu este înlăuntru alt obiect de cât o rogojină, care ziua slujește drept scaun ear' noaptea drept pat. Aici va sta Luccheni primele șase luni și numai odată la 2 săptămâni va fi scos afară să se plimbe o oară.

Dr. Sterie N. Ciureu. X Pelikangasse —Nr. 10, Viena. Consultațiunile celebrității medicale și specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, gutură, dureri de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele *Kneippiane*.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schoppner* în Oravița (Krássó-Szörény ny.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cu gală și franco din numărul apotecă!

Posta Redacției.

A. C. în Bp. Nici nu s'a trimis. Salutare!

ULTIME ȘTIRI

Paris, 14 Noembrie.

Într-o epistolă ce a trimis ministrului de război, Dreyffuss zice că este atât de amărât, că în desperarea sa trage de moarte. Ministerul desminte însă știrea. Adevărul e că Dreyffuss nu știe încă ce întorsătură a luat afacerea sa.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil Ioan Russu Șirianu.

Bibliografie.

Gramatica română pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad, 1898. Editura autorului. Prețul: 60 cr. v. a. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului“.

— **Calendarul Bisericii de Răsărit** în stil vechiu și nou, cu noi reguli de calcul aplicabile și la calendarul bisericii de apus de P. Donici, inginer, fost ministru al lucrărilor publice. Cartea a apărut în Craiova la tipografia națională Ralian și Ignat Samitca.

„**Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I.** Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

„**Biblioteca Noastră**” de sub direcțiunea dlui Fnea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fiecare lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări”, novelete. — Nr. 2 Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad”, cerc. istorică. — Nr. 3 și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză”. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese”. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate”, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!” comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor”. Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice”. Nr. 11—12 E. Hodoș, „Căntece Bănățene”, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand.

— Tocmai acum a apărut „**Gramatica limbii eline**”, după Curtius - Hartel, de Paul Budiu, prof. gimn. Acesta este al doilea op din editura fundului „Coresi” din Brașov. Manualul acesta de școală este aprobat de ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și e merit să umplă un gol în literatură noastră didactică. Prețul: 2 fl. 60 cr.

„**Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României**”, publicate de Dimitrie

A. Sturdza. București. 1888—1896. Tipografia Carol Göbl. Cuprinde:

Volumul I 1) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tractatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tractatul de Paris.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1858

Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 10 Septembrie până a 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7)

Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ion pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

Bibliografie. Gramatica română pentru școlile primare. de profesorul Ioan Petran Partea I. Proposițiunea simplă curată. Cartea a apărut în editura autorului în Arad. Prețul unui exemplar 15 cr. v. a.

Bibliografie: a apărut și se află de vânzare la administrația „Tribunei Poporului” și la autor „Vieritul” de Petru Vancu învățător în Măderat p. u. Pancota, cu prețul 60 cr. O carte foarte instructivă pentru economii ce se ocupă cu vieritul, pe care o recomandăm cu plăcere.

AVIS!

Am onoare a aduce la cunoștința stimaților mei mușterii, că am deschis sub propria-mi firmă improcolată, în localul de până acum al firmei fraților *Granichstädten*

Un Magazin de confiance

Joaillerie, Bijouterie Argintărie și Aurărie.

Totodată pun mare pond, ca să pot servi publicul cu cele mai bune și mai fine

oroloage de aur și argint.

După ce dela vechea firmă nimic nu am preluat, mă aflu în poziția de a servi pe on. public cele mai bune, cele mai moderne și cele mai ieftine obiecte de argint și de aur.

Rugându-mă pentru o cercetare numeroasă promit a fi prompt și ieftin.

GELLER I.

bijutier.

Arad, piața Andrassy, 14. Palatul Herman.

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente
NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului”

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Strada Aulich Nr. 1.

A. P. Barcianu Arad